

R E C E N Z I E .....**Zákon o posudzovaní vplyvov na životné prostredie po piatich rokoch (str. 3)**

Autori: Doc. RNDr. M. Kozová, CSc., JUDr. Ing. Š. Úradníček Recenzia: JUDr. B. Gašparíková, CSc.

Autori sa v predloženom článku venujú rekapitulácii postupu zavedenia zákona NR č. 127/1994 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie do právneho systému Slovenskej republiky. Podrobne analyzujú teoretické a metodické východiská, o ktoré sa opierali tvorcovia zákona pri jeho príprave v rokoch 1992-1994. Vysoko hodnotím predovšetkým tú časť článku, v ktorej autori analyzujú zákon z pohľadu nadvážujúcich právnych úprav, ktoré sa v roku 1994 prijali, resp. ktoré sa v súčasnosti pripravujú v Európskej únii a v Slovenskej republike. V tejto časti je uvedený komentár, v čom možno zákon považovať aj po piatich rokoch za vysoko progresívny, a v ktorých častiach bude potrebné tento zákon novelizovať. Článok dáva čitateľovi dobrú orientáciu o implementácii inštitútu posudzovania vplyvov na životné prostredie v Slovenskej republike ako aj o jeho požadovaných úpravách. Článok odporúčam publikovať.

Program implementácie zákona NR SR č. 127/1994**Z.z. a jeho plnenie (str. 8)**

Autor: Ing. V. Husková Recenzia: Doc. RNDr. M. Kozová, CSc. V predkladanom článku autorka podáva komplexný rozbor procesu implementácie zákona NR SR č. 127/1994 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a jeho plnenia od nadobudnutia účinnosti tohto zákona. Článok dáva čitateľovi možnosť podrobne sa oboznámiť z touto rozsiahľou problematikou, ktorá zahŕňa úlohy zamerané na vytvorenie efektívnych inštitucionálnych a organizačných podmienok, metodické zabezpečenie celého procesu a vypracovania príslušnej dokumentácie až po hodnotenie kvality dokumentácie z procesu posudzovania vplyvov. Cenným prínosom článku je zhodnotenie, ako sa podarilo naplniť stanovené náročné ciele programu implementácie, prijatého v roku 1994. Významnou časťou článku pre odbornú verejnosť môže byť aj zoznam metodických príručiek, ktoré sa vypracovali v rokoch 1993 až 1999, na ktorých sa podieľali desiatky erudovaných odborníkov z vedeckých, výskumných, univerzitných pracovísk ako aj odborníkov z praxe. Článok vhodným spôsobom dopĺňa celkové zhodnotenie piatich rokov uplatňovania zákona NR SR č. 127/1994 Z.z. v Slovenskej republike, ktorému je venované celé číslo časopisu Architektonické listy FA STU, a preto ho odporúčam publikovať.

Doterajšie skúsenosti s uplatňovaním zákona NR SR č. 127/1994 Z.z. na projektovej úrovni (str. 14)

Autor: Ing. M. Luciak Recenzia: RNDr. K. Pavličková, CSc.

Článok predstavuje hutný a vecný výklad otázok, s akými sa autor ako dlhoročný pracovník MŽP SR - odboru Posudzovania vplyvov na životné prostredie - pri svojej práci stretáva. Tieto sa týkajú samotného praktického napĺňania posudzovania vplyvov na životné prostredie v SR. Pozornosť venuje predo-všetkým vzťahu zákona č. 50/1976 Zb. a zákona NR SR č. 127/1994 Z.z., rozdeleniu posudzovania podľa rozsahu hodnotených činností, postupom posudzovania, úlohám subjektov posudzovania, otázkam neurčitostí, obsahu a chybám pri vypracovaní Zámeru a Správy o hodnotení, prístupu verejnosti k plánovanej činnosti, verejnemu prerokovaniu a záverečnému stanovisku. Z predloženého príspievku je zrejmé, že autor má bohaté skúsenosti s posudzovaním vplyvov činností na životné prostredie a jeho odpovede na položené otázky môžu slúžiť ako vodídlo pre mnohých záujemcov, ktorí majú s procesom posudzovania menšie skúsenosti, ale zároveň aj ako inšpirácia do širšej diskusie v rámci hodnotenia implementácie zákona NR SR č. 127/1994 Z.z.

Úlohy a skúsenosti SAŽP pri uplatnení zákona o posudzovaní vplyvov na životné prostredie (str. 9)

Autori: Ing. I. Krištínová, Ing. Z. Lieskovská

Recenzia: Ing. V. Husková

V príspievku je uvedená všeobecná informácia o činnosti Slovenskej agentúry životného prostredia a podrobnej informácia o činnosti SAŽP v oblasti posudzovania vplyvov na životné prostredie. Autorský príspevok poukazuje tiež na nedostatky v spracovaní zámerov a správ o hodnotení z pohľadu SAŽP a navrhuje opatrenia na zlepšenie. Informácie uvedené v príspievku môžu slúžiť čitateľom na zlepšenie orientácie v procese posudzovania a uvedené návrhy budú dobrým východiskom pre diskusiu v rámci pripravovanej novely zákona NR SR č. 127/1994 Z.z. Odporúčam príspevok uverejniť v plnom znení.

Hodnotenie procesu posudzovania vplyvov zámerov činnosti na životné prostredie (str. 24)

Autori: RNDr. K. Pavličková, CSc., Mgr. P. Krasnec

Recenzia: RNDr. A. Groidlová

Článok predstavuje analýzu uplatňovania procesu posudzovania vplyvov na životné prostredie v praxi, čo bolo cieľom projektu "Príprava a realizácia komplexného zhodnotenia uplatňovania zákona NR SR č. 127/1994 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie", ktorý zadalo MŽP SR. Autori správne rozdelili hodnotenie procesu posudzovania na základe analýzy materiálov k navrhovaným zámerom, ktoré sú uložené v archíve MŽP SR a na základe hodnotenia kvality procesu posudzovania vplyvov z hľadiska jednotlivých odborníkov, čo bolo vykonané anonymnou dotazníkovou formou. Z jednotlivých analýz sú správne vystihnuté

najviac posudzované oblasti, typy procesu posudzovania, doba trvania procesu posudzovania, stanoviská, variantnosť riešení, a tiež poukázali, že počet strán Zámeru alebo Správy o hodnotení je individuálny údaj, ktorý správne nevystihuje hodnotenie kvality dokumentácie. V rámci analýzy bola tiež získaná informácia, že zasielanie rozhodnutia o povolení činností podľa osobitných predpisov zo strany MŽP SR je napĺňaná nedostatočne. Môžem konštatovať, že výsledkom vykonanej analýzy sú cenné informácie a poznatky, naznačené postupy budú prínosom pre prípravu ďalších metodík a podnetom pre odborné diskusie a praktické riešenia.

Zhodnotenie kvality procesu environmentálneho hodnotenia vplyvov zásadných rozvojových konцепcií a všeobecne záväzných predpisov (str. 29)

Autori: Doc. RNDr. M. Kozová, CSc., Mgr. R. Vrbenský Recenzia: Doc. Ing. arch. M. Finka, CSc., RNDr. I. Belčáková

Článok je venovaný strategickému hodnoteniu konceptií a návrhov právnych predpisov, ktoré je v zákone NR SR č. 127/1994 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie zakotvené v § 35. Vychádza z komplexne spracovaných analýz a hodnotení, ktoré boli súčasťou výskumných projektov zameraných na SEA, na ktorých sa autori podielali v rokoch 1997-1999. Ide o problematiku pomerne novú, ktorá aj napriek pozitívny výsledkom, ktoré sa s uplatnením SEA dosiahli za posledných 10-15 rokov vo viacerých hospodársky vyspelých štátach sveta, u nás ešte stále nevstúpila do povedomia decíznej sféry a širokej vedeckej a odbornej verejnosti. Prínos článku vidíme v tom, že autori podávajú ucelený prehľad o danej problematike v Slovenskej republike, prehľadne komentujú súčasný stav metodického zabezpečenia SEA a hodnotia prvé získané skúsenosti s uplatňovaním SEA na koncepcie a návrhy právnych predpisov. Veľmi podnetnou časťou článku je záverečná kapitola venovaná návrhu ďalších krokov, ktoré by bolo potrebné uskutočniť pre zvýšenie efektívnosti uplatňovania SEA v Slovenskej republike. Vzhľadom na vysokú aktuálnosť témy článku a široké možnosti pre rozvoj nových metodických postupov, ktoré táto problematika otvára pre odborníkov zaobrajúcich sa trvalo udržateľným rozvojom, odporúčame jeho publikovanie.

Zhodnotenie kvality procesu environmentálneho hodnotenia vplyvov územnoplánovacej dokumentácie (str. 34)

Autori: RNDr. I. Belčáková, doc. Ing. arch. M. Finka, CSc. Recenzia: Ing. arch. L'uba Horoščáková

Autori článku pojednávajú o doterajšej legislatíve a praxi environmentálneho hodnotenia územnoplánovacej dokumentácie v podmienkach Slovenskej republiky. Doteraz

nedoriešená metodika samotného environmentálneho hodnotenia v rámci ÚPD ako aj absencia vykonávacej vyhlášky dáva priestor viacerým otvoreným otázkam a problémom. Analýza doterajších skúseností a kvalita environmentálneho hodnotenia poodhaluje kritické miesta v tejto činnosti a prispieva tým k ďalšiemu zdokonaľovaniu environmentálneho hodnotenia tak na úrovni VÚC ako aj vybraných sídiel. V článku sú obsiahnuté aj konkrétnie odporúčania na zlepšenie environmentálneho hodnotenia ÚPD, z ktorých jednoznačne vyplýva nutnosť metodického a legislatívneho doriešenia problematiky. Odporúčam článok publikovať v plnom rozsahu.

Zhodnotenie účasti verejnosti v procese posudzovania vplyvov na životné prostredie podľa zákona č. 127/1994 Z.z. (str. 42)

Autori: PhDr. D. Gindlová, PhDr. I. Kusý, CSc., PhDr. D. Petriková, CSc. Recenzia: Mgr. M. Strussová, CSc. Článok prináša vedecko-teoretickú analýzu postavenia a možností pre účasť verejnosti v procese posudzovania vplyvov tak, ako to umožňuje zákon NR SR č. 127/1994 Z.z. Kriticky hodnotí kladné aj záporné stránky práce s verejnosťou v medziach tohto zákona a poukazuje na rezervy, ktoré zostali z rôznych dôvodov nevyužité. Konkrétnie poznatky, ktoré prináša zo skúseností a účasťou verejnosti v procese posudzovania sú cenným príspevkom pre lepší priebeh procesnosti zákona, ako aj pre jeho prípadnú legislatívnu novelizáciu. Článok odporúčam uverejniť v plnom znení.

Nové trendy v oblasti posudzovania vplyvov na životné prostredie v zahraničí s dôrazom na EÚ (49)

Autori: Doc. RNDr. M. Kozová, CSc., JUDr. B. Gašparíková, JUDr. Ing. Š. Úradníček, Mgr. R. Vrbenský, RNDr. I. Belčáková Recenzia: I. Závadský

Článok predstavuje analýzu nových právnych úprav, ktoré boli prijaté, resp. ktoré sú pripravované v rámci Európskej únie v oblasti posudzovania vplyvov na životné prostredie, strategického environmentálneho hodnotenia a integrovanej prevencii a kontrole znečistenia, a to od zavedenia smernice Rady č. 85/377/EHS o posudzovaní vplyvov niektorých verejných a súkromných projektov na životné prostredie. Autorskému kolektívu, zloženému z renomovaných odborníkov z oblasti environmentálneho práva a environmentálneho plánovania sa v článku podarilo komplexne spracovať a kvalifikované analyzovať celú túto náročnú problematiku. Treba tiež oceniť, že autori do článku zaradili aj informácie o ďalších významných medzinárodných aktivitách - týkajúcich sa najmä oblasti prístupu k informáciám, účasti verejnosti v rozhodovacom procese a uplatňovania princípov trvalo udržateľného rozvoja

- ktoré vnesli do posudzovania vplyvov na životné prostredie novú dimenziu. Vzhľadom na potrebu novelizácie zákona NR SR č. 127/1994 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie, ktorá vyplýva z požiadavky humanizovať nás právny systém s právom Európskej únie, je článok vysoko aktuálny. Odporúčam publikovať.

K návrhu nového českého zákona o posuzovaní vlivu na životné prostredie (str. 57)

Autori: RNDr. M. Martiš, CSc., Ing. V. Zdražil
Recenzia: Doc. RNDr. M. Kozová, CSc.

Autori v článku podávajú podrobnej kvalifikovanú analýzu a zhodnotenie pripravovaného nového českého zákona o posudzovaní vplyvov na životné prostredie. Textová časť je doplnená grafickými schémami, ktoré umožňujú čitateľovi lepšie pochopiť aj procesnú stránku navrhovaného zákona. Ako je zrejmé z článku, návrh českého zákona EIA v plnej miere reflekтуje na nové pozitívne svetové trendy v oblasti posudzovania vplyvov na životné prostredie. Vysoko hodnotím aj fakt, že návrh tohto zákona vznikol ako výsledok práce interdisciplinárneho tímu odborníkov a bol podrobený počas jeho prípravy rozsiahlemu pripomienkovaniu zo strany odbornej verejnosti. Článok je pre slovenskú odbornú verejnosť veľmi cenný a podnetný najmä preto, že aj nás čaká novelizácia zákona NR SR č. 127/1994 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie, a to už v roku 2000. Takáto náročná úloha bude vyžadovať, podobne ako v Českej republike, aktívnu spoluprácu zo strany odbornej a vedeckej obce zo širokého spektra vedeckých - technických disciplín. Článok hodnotím veľmi pozitívne a odporúčam ho publikovať.

Líniové stavby v procese posudzovania vplyvov na životné prostredie - forma, prístupy, metódy (str. 64)

Autori: RNDr. Anton Darnady, Mgr. Ivan Pirman

Recenzia: Ing. Milan Luciak

Článok predstavuje kvalifikovaný rozbor metodických postupov, ktoré sa najdynamickejšie rozvíjali pri uplatňovaní zákona NR SR č. 127/1994 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie. Autori majú bohaté teoretické a praktické skúsenosti s posudzovaním najmä diaľnic na Slovensku, z ktorých v predkladanom článku vychádzajú. Okrem metodológie výberu variantu sa autori postupne venujú všetkým krokom procesnosti až po monitoring z hľadiska použitia jednotlivých metód. Dôraz kladú na použitie najmodernejších metód pri hodnotení vplyvov, čo prispieva k skvalitňovaniu dokumentácie vypracovanej pre účely posudzovania. Správne identifikované, a po kvalitatívnej a kvantitatívnej stránke ohodnotené vplyvy dávajú dobrý základ k správnemu a zodpovednému

rozhodovaniu o akceptovaní stavby a sú východiskom pre opatrenia a návrh monitoringu. Poukazujú aj na oblasť, ktorá najviac zaznamenala vývoj - grafické výstupy z hodnotenia. Postupne sa vývoj uberal od klasických mapových príloh až k leteckým snímkam v digitálnom tvaru, čo prinieslo identifikovanie skúmaných javov s reálnym územím, čo je pri líniových stavbách obzvlášť prínosom. Autori pripisujú monitoringu veľký význam, pretože až tento ukáže skutočné vplyvy danej stavby. Pre účely zjednotenia prístupov pri spracovaní projektov autori vypracovali v roku 1998 Príručku monitorovania vplyvov diaľnic na životné prostredie. Predkladaný článok sa venuje veľmi aktuálnej téme, a preto ho odporúčam publikovať.

Posudzovanie vplyvov vodného diela Sereď-Hloho-vec na životné prostredie (str. 70)

Autori: Ing. J. Bodnár, Ing. F. Burger, CSc., Ing. J. Marko, CSc. Recenzia: RNDr. Peter Tremboš

Autori sa v tomto článku podujali prezentovať problematiku posudzovania vplyvov na životné prostredie na príklade vodného diela Sereď - Hlohovec. V úvode počítajú základnú informáciu o pripravovanom vodnom diele, jeho prínosoch a dvoch technických variantoch riešenia. V ďalšej časti popisujú spôsob realizácie posudzovania potenciálnych vplyvov tohto diela na životné prostredie. Za zvlášť cenné možno považovať definovanie základných principov, z ktorých vychádzali pri hodnotení, a tiež načrtnutie širokého spektra riešiteľov úlohy a spôsobu ich koordinácie. Šírku riešenej problematiky dokumentuje aj viacero výskumných úloh a čiastkových štúdií, ktoré slúžili ako podklad pre vypracovanie Správy o hodnotení. Záverom môžem konštatovať, že predložený článok sa vyjadruje k veľmi aktuálnej téme, a dúfam, že táto problematika dostane priestor aj v ďalších číslach Architektonických listov FA STU. Článok odporúčam publikovať.

Vodné dielo Slatinka - praktické skúsenosti s vypracovaním dokumentácie podľa zákona NR SR č. 127/1994 Z.z. (str. 74)

Autor: RNDr. D. Mandák Recenzia: RNDr. F. Koločány

Autor vo svojom príspevku stručne a prehľadne sumarizuje proces environmentálneho hodnotenia návrhu nadlepšenia prietokov Hrona podľa zákona NR SR č. 127/1994 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie. Ide o pohľad spracovateľa odbornej dokumentácie na problémy spojené s uplatňovaním procesu environmentálneho posudzovania podľa citovaného zákona. Autor oboznamuje čitateľa s priebehom posudzovania od vypracovania úvodných štúdií až po vydanie záverečného stanoviska MŽP SR, resp. zrušenie stavebnej uzávery. Aby čitateľia získali ucelenejší obraz o diskutovaných alternatívach riešenia nadlepšenia

priekopov Hrona, bolo by vhodné, keby autor niekoľkými vetami opísal navrhované alternatívy, najmä vodné dielo Slatinka a vodné dielo Mochovce (najmä pokial ide o lokalizáciu). V texte sa uvádzajú skratky EIA (Environmental Impact Assessment). I keď ide medzi odbornou verejnosťou o zaužívanú skratku, je potrebné, aby bola v príspevku vysvetlená. Podobne by som odporúčal, aby prvá čítacia zákona o posudzovaní vplyvov na životné prostredie bola uvedená v úplnom znení, nielen číslo zákona.

Celkovo možno konštatovať, že ide o kvalitný príspevok opisujúci konkrétnu skúsenosť spracovateľa odbornej dokumentácie, a preto by bolo vhodné ho zverejniť.

Kvalita dokumentácie vypracovanej pre proces posudzovania vplyvov na životné prostredie. (str. 79)

Autor: RNDr. Katarína Pavličková, CSc.

Recenzia: Mgr. K. Butkovská

Proces posudzovania vplyvov na životné prostredie sa u nás uplatňuje päť rokov. Možno to považovať za obdobie implementácie procesu nielen do právneho, ale predovšetkým do spoločenského systému a je teda viac ako aktuálne venovať sa jeho hodnoteniu. Problematika kvality dokumentácie vypracovanej v procese posudzovania vplyvov na životné prostredie je jednou zo závažných otázok úrovne celého procesu posudzovania vplyvov na životné prostredie. Prínos tohto príspevku vidím predovšetkým v tom, že autorka poukazuje na hlavné príčiny spracovania dokumentácie na nedostatočnej úrovni ako aj spôsob a kritériá, ktorými je hodnotená kvalita dokumentácie spracovanej pre proces posudzovania vplyvov na životné prostredie. Predpokladám, že článok inšpiruje všetkých účastníkov procesu posudzovania vplyvov na životné prostredie, pretože ako vyplýva z hodnotenia uplynulých rokov, možnosti a rezervy ako skvalitniť dokumentáciu a tým aj celý proces, sú v súčasnosti jednak na strane spracovania metodik a jednak na strane vyváženosťi použitia metód, vyváženosťi samotného hodnotenia vplyvov, variantov a navrhovaných opatrení. Odporúčam na publikovanie.

THE EVOLUTION AND IMPORTANCE OF THE FREE STANDING BELFRIES IN THE URBAN CONTEXT OF THE SPIS COLONISED TOWNS.

/The topic of my thesis./

My professional interest, in general, is focused on medieval culture, history and architecture. My thesis characterises just this part of the evolution of the free standing Spis belfries referring to history of the whole Spis region. The Spis region is situated in the northern part of Slovakia. It is by the professional community reputed to be a treasure of artistic works and architectural monuments. Its historical, artistic, economic and political development has had a unique character. At present, many changes and problems exist, which could damage or, at worst, destroy the fascinating atmosphere of this region.

The most interesting point of this region's history is the Saxon colonisation. The Saxons were invited to settle down by the Hungarian kings and their influence spread very quickly. They settled near the original Slavic villages which were destroyed, totally or partly, by the Tartar attack /1241/ and they changed the whole character of the Spis region. The Saxons eventually created a community of 24 Saxon towns.

During my close study of the Spis region, I took an interest in one of the regional symbols, the Spis belfries. They are the most famous component of those Spis towns which were situated on the medieval trade roads. The Spis belfries are characterised by their location near the parish churches as independent buildings and by the Renaissance details, sgraffito and attic, which are typical examples of the East Slovak Renaissance. Historians have taken an interest in them for about 100 years, but in general the Spis belfries have been presented incorrectly as original Renaissance objects. In the literature and archive resources I have noticed many unclear points, confused facts and unanswered questions regarding to the Spis belfries. I believe that their historical and architectural evolution was more complicated. Essentially, it is quite possible to date them earlier than the Renaissance and the question of their original function must also be addressed.

the fort tower

the belfry

the civil use

the church use

I think it is necessary to solve these problems through a combination of the traditional methods – historical and archaeological researches – and the study of the global international character of the Spis region especially, the Saxon trade towns. From the scientific point of a view, it would be interesting to present the Spis belfries as a unique group.